

Силабус курсу

Основи сучасної концептології

Ступінь вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Освітньо-професійна програма «Французька мова та література»

Компонент освітньої програми: вибірковий

Рік підготовки, семестр – 2 рік, 3 семестр

Кількість кредитів – 3

Мова викладання: українська/французька

Дні занять: згідно розкладу

Консультації: згідно розкладу

Керівник курсу

Докт. філол. наук, проф. Косович Ольга Василівна

Контактна інформація: olga.kosovych@tnpu.edu.ua 0352-43-58-31 (деканат)

Опис дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи сучасної концептології» є осмислення основних питань лінгвоконцептології як науки про опис концептів та мовних засобів їх репрезентації; визначення специфіки концептуалізації досвіду в колективній свідомості носіїв мови; вивчення основних питань когнітивної лінгвістики про мову як засіб отримання, зберігання, обробки, переробки й використання знань, спрямованих на категоризацію мовою дійсності та внутрішнього рефлексивного досвіду; засвоєння засад когнітивної лінгвістики та лінгвоконцептології як науки.

Основними завданнями дисципліни «Основи сучасної концептології» є:

Теоретичні: вивчення та осмислення основних питань когнітології та концептології в лінгвістиці; аналіз природи мовної компетенції людини; визначення специфіки концептуалізації досвіду в колективній свідомості носіїв мови; опис організації внутрішнього мовлення, вербальних можливостей людини; з'ясування когнітивної діяльності людини у процесах мовлення.

Практичні: уміння застосовувати знання з дисципліни на практиці, користуватися й аналізувати мовні одиниці; критично оцінювати набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної та науки; оперувати сучасними лінгвістичними поняттями; володіти мовою як пізнавальним знаряддям; формувати уміння та навички здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; з'ясувати структуру та тип та вид концепту; уміти характеризувати різні види концептів.

Структура курсу

Години			Тема	Результати навчання	Завдання
лекції	семінари	сам. робота			
Змістовий модуль 1. Лінгвоконцептологія як наука та навчальна дисципліна					
1		8	<p>Тема 1. Антропоцентрична парадигма як методологічна матриця сучасних лінгвістичних досліджень. Лінгвоконцептологія як наука та навчальна дисципліна. Лінгвоконцептологія: завдання та головні поняття. Концептуалізація як один із процесів пізнавальної діяльності людини. Концептуальна система. Концептуальні сфери.</p>	Знати положення атропоцентричної парадигми як методологічної матриці сучасних лінгвістичних досліджень, завдання та головні поняття лінгвоконцептології, поняття концептуалізації як одного із процесів пізнавальної діяльності людини та концептуальної системи і концептуальної сфери.	Питання, дискусія, обговорення
	1	8	<p>Тема 2. Когнітивна лінгвістика: етапи розвитку, персоналії, проблеми. Витоки та міжпредметні зв'язки когнітивної лінгвістики. Напрями когнітивної лінгвістики та їх завдання. Діахронна когнітивна лінгвістика. Основні поняття когнітивної лінгвістики: загальний огляд.</p>	Знати етапи розвитку, персоналії, проблеми когнітивної лінгвістики, витоки та міжпредметні зв'язки когнітивної лінгвістики, напрями когнітивної лінгвістики та їх завдання, діахронної когнітивної лінгвістики, основні поняття когнітивної лінгвістики.	Питання, дискусія, обговорення
1	1	7	<p>Тема 3. Категоріальне та класифікаційне освоєння дійсності. Універсальність і національна специфіка когнітивних класифікаційних ознак. Концептуальна та мовна картини світу. Концептосфери. Принципи і проблеми когнітивної граматики</p>	Знати категоріальне та класифікаційне освоєння дійсності, розуміти універсальність і національну специфіка когнітивних класифікаційних ознак, концептуальну та мовну картини світу, концептосфери, принципи і проблеми	Питання, дискусія, обговорення

			та когнітивної семантики.	когнітивної граматики та когнітивної семантики.	
Змістовий модуль 2.					
	1	8	Тема 4. Проблема структур репрезентації знань. Поняття «когнітивна модель». Когнітивна метафора. Теорія прототипів. Фреймова структура концепту.	Знати поняття комунікативної взаємодії (інтерактивність), аксіоми і параметри комунікативної взаємодії, максими спілкування П. Грайса та Дж. Ліча, типи комунікативної взаємодії: конфлікт, кооперація та суперництво, поняття комунікативної стратегії і комунікативної тактики, закони та правила комунікативної взаємодії.	Питання, обговорення, виконання індивідуального завдання
1	1	8	Тема 5. Лінгвоконцептологія як самостійний науковий напрямок: завдання та головні поняття. Осмислення терміну «концепт» у сучасній лінгвістиці. Концептуальний аналіз. Методика дослідження концепту в діяхронії.	Знати завдання та головні поняття лінгвоконцептології, термін «концепт» у сучасній лінгвістиці, розуміти концептуальний аналіз та методику дослідження концепту в діяхронії.	Питання, дискусія, обговорення, виконання практичних завдань, пошук та опрацювання інформації
			Тема 6. Типологія концептів. Поняття ключового (базового) концепту. Концепти культури. Лінгвоконцепт. Інформаційне поле концепту.	Знати типологію концептів, поняття ключового (базового) концепту, концепти культури, лінгвоконцепт, інформаційне поле концепту.	Питання, дискусія, обговорення, виконання практичних завдань, пошук та опрацювання інформації.

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК2	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК3	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4	Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК6	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК7	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК8	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК12	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ФК6	Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.
ФК7	Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.
ФК10	Здатність знаходити та ефективно використовувати навчальну й наукову інформацію з метою оцінки змісту, структури та організації навчального процесу у відповідному закладі освіти.
ФК12	Здатність формувати іншомовну комунікативну компетентність, використовуючи при цьому різноманітні підходи до навчання, методи, прийоми і форми роботи.
Програмні результати навчання	
ПРН2	Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.
ПРН3	Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.
ПРН5	Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.
ПРН6	Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.
ПРН12	Дотримуватися правил академічної доброчесності.
ПРН13	Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.
ПРН16	Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.
ПРН18	Здатність критично аналізувати нову інформацію, отриману з різних джерел, використовувати засвоєні теоретичні знання при вирішенні професійних завдань, обирати й використовувати відповідні навчальні засоби для ефективної організації навчального процесу.

Літературні джерела

Основні

1. Кононенко В. І. Концепти українського дискурсу / Віталій Іванович Кононенко. – К., Івано-Франківськ: Видавництво «Гостинець», 2004. – 192 с.
2. Кононенко В. І. Мова у контексті культури. Монографія. – Київ – Івано- Франківськ: «Плай» ЦІТ ПНУ, 2008. – 390 с.
3. Потапенко О. Лінгвоконцептологія. – К.: Освіта України, 2010. – 336с.
4. Русанівський В.М. Мовна картина світу в етнокультурній парадигмі / В.М. Русанівський // Мовознавство. – 2004. – № 4. – С. 3–8.
5. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава : Довкілля. – К, 2008.
6. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2006. – 716 с.

7. Слышкин Г. Г. Лингвокультурные концепты и метаконцепты: монография / Геннадий Геннадьевич Слышкин. – Волгоград : Перемена, 2004. – 340 с.

Допоміжна

1. Вільчинська Т. П. Концептуалізація сакрального в українській поетичній мові XVII-XVIII ст. : [монографія] / Т. П. Вільчинська. – Тернопіль : Джура, 2008. – 424 с.
2. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картинсвіту [Текст]
3. Кравченко В. Базові метафоричні моделі з концептом Європа у політичному дискурсі // Семантика мови і тексту: Зб. ст. VIII Міжнар. наук. конф. - Івано-Франківськ : Плай, 2003. - С. 271–274.
4. Руденко С. Класифікація понять як концептуальна основа визначення термінологічних полів в українській підмові харчування та торгівлі / С. Руденко, Л. Сапожнікова // Вісник Національного ун-ту «Львівська політехніка». Серія: «Проблеми української термінології». - Львів: Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2004. - № 503. – С. 97–103.
5. Русанівський В. М. Єдиний мовно-образний простір української ментальності / В. М. Русанівський // Мовознавство. – 1993. – № 6. – С. 3–13.
6. Слухай Н. В. Етноконцепти та міфологія східних слов'ян в аспекті лінгвокультурології [Текст] / Наталя Віталіївна Слухай. – К.: Видавничо- поліграфічний центр «Київський університет», 2005. – 167 с.
7. Соколовська Ж. П. Картина світу та ієрархія сем / Ж. П. Соколовська // Мовознавство. – 2002. – № 6.
8. Штерн І. Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики: енцикл. Довідник / І. Б. Штерн. – К., 1998.
9. Яворська Г. М. Мовні концепти кольору (до проблеми категоризації) / Г. М. Яворська // Мовознавство. – 1999. – № 2–3. – С. 43–49.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10% від оцінки). Перескладання модулів і тем відбувається за наявності підтверджених поважних причин (наприклад, довідка від лікаря).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, у середовищі MOODLE).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2	ІНДЗ	Підсумковий контроль
30	30	20	20

Шкала оцінювання студентів

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	зараховано/відмінно
B	85-89	зараховано/добре
C	75-84	зараховано/добре
D	65-74	зараховано/задовільно
E	60-64	зараховано/достатньо
FX	35-59	не зараховано /незадовільно з можливістю повторного складанн
F	1-34	не зараховано /незадовільно з обов'язковим повторним курсом